

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

*МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЕРЖАВНОГО ПОДАТКОВОГО УНІВЕРСИТЕТУ*

Частина 1

**COMBAT HORTING AND ACTIVITIES
OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT
AUTHORITIES**

ІРШІНЬ – 2022

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА МИТНОЇ СПРАВИ
КАФЕДРА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

Частина 1

**03–04 січня 2022 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 08.01.2022 № 11).*

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету конференції:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Гришук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету;

Гарбовський Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – 1742 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Державним податковим університетом. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ФАХОВОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ДЕРЖАВНИХ СТРУКТУР

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович

*Кафедра правоохоронної діяльності,
Державний податковий університет, м. Ірпінь.*

***Анотація.** У даній науковій статті характеризувано роль занять бойовим хортингом у підвищенні професійної майстерності співробітників правоохоронних органів України, особливості залучення співробітників правоохоронних органів до занять бойовим хортингом, описана методика проведення заходів прикладного спрямування для працівників силових структур. Зазначено, що актуальність залучення співробітників до занять бойовим хортингом взагалі, і вивчення ефективних прийомів єдиноборства зокрема, обумовлюється в першу чергу тим, що застосування поліцією бойових прийомів у реальних ситуаціях – це протиборство з противником, в процесі якого можуть наноситися травми. Через травматизм моделювати в навчальному процесі подібне протиборство з повною психофізичною мобілізацією неможливо. Тому при вивченні прийомів бойового хортингу вводяться обмеження: удари позначаються, опір партнера при відпрацюванні прийомів обмежується тощо. Все це не дозволяє ефективно удосконалювати рухові здібності, психічні та вольові якості до силового припинення протиправних дій і затримання осіб, які їх вчинили. Разом з тим, ці сторони підготовки до застосування прийомів бойового хортингу в реальних ситуаціях є найважливішим завданням фізичної підготовки. Провідним засобом вищевказаних сторін підготовки фахівців вважають бойовий хортинг, що має службово-прикладне спрямування, правила яких вводять обмеження, що дозволяють знизити травматизм. В основі службово-прикладного єдиноборства бойового хортингу лежать прийоми, включені до програми з фізичної підготовки співробітників ОВС: удари, захисти від ударів, кидки, утримання, больові і задушливі прийоми. Тренування і змагання в службово-прикладному єдиноборстві бойовому хортингу покликані удосконалювати бойові прийоми сутички в умовах реального протистояння, удосконалювати рухові здібності (розвивати фізичні якості в комплексі), удосконалювати морально-вольові якості, що стосуються навичок службово-бойової діяльності співробітників поліції. Відповідні вимоги щодо занять співробітників службово-прикладним єдиноборством бойовим хортингом отримали своє відображення у нормативно-правових документах і виступах керівництва Міністерства внутрішніх справ України.*

***Ключові слова:** роль занять бойовим хортингом, працівники силових структур, підвищення професійної майстерності, бойовий хортинг, правоохоронні органи, фізична підготовка співробітників органів внутрішніх справ.*

Актуальність наукового дослідження. Комплекс фізичної підготовки в органах внутрішніх справ України являє собою складову частину системи відомчої професійної освіти, нерозривно пов'язаної з процесами, що відбуваються у суспільно-політичному та соціально-економічному житті держави [1–12; 18–29]. Принципові зміни базисних характеристик сучасного українського суспільства, зростання обсягу і ускладнення завдань, що вирішуються органами внутрішніх справ, зміна якісних параметрів злочинності зумовлюють потребу у впровадженні бойового хортингу для підвищення рівні професійно-прикладної фізичної готовності співробітників органів внутрішніх справ до ефективної правоохоронної діяльності.

Досвід показує, що недооцінка важливості фізичної готовності особового складу обертається невинуватими втратами і грубими професійними помилками. Найчастіше причини такого стану справ криються у відсутності у співробітників твердих навичок володіння бойовими прийомами, низькому рівні сформованості професійно важливих фізичних і психічних якостей, психофізіологічних функцій і особистісних властивостей, дезадаптації, низькій професійній працездатності, настанню професійної деформації та професійних захворювань. У результаті в складних ситуаціях оперативно-службової діяльності деякі співробітники губляться, не можуть швидко оцінити обстановку і прийняти вірне рішення, знижується в цілому ефективність службової діяльності.

З іншого боку, встановлено, що співробітник, який володіє хорошим здоров'ям, високим рівнем професійної працездатності, фізично розвинений і психічно стійкий, впевнено володіє

прийомами бойового хортингу або інших видів єдиноборств, як правило, успішно справляється з покладеними на нього обов'язками, і в його службовій діяльності значно знижується можливість виникнення критичних ситуацій [13].

У зв'язку з цим виникає необхідність пошуку ефективних засобів і методів фізичної підготовки співробітників поліції та інших правоохоронних органів для успішного виконання ними свого службового обов'язку. Для вирішення завдань, пов'язаних з підвищенням професійної майстерності, у системі фізичної підготовки співробітників органів внутрішніх справ культивується національний службово-прикладний вид спорту бойовий хортинг, який сприяє виробленню і підтриманню психофізичних якостей і рухових навичок, необхідних для успішної оперативно-службової та службово-бойової діяльності.

Виклад основного матеріалу. Актуальність залучення співробітників до занять бойовим хортингом взагалі, і вивчення ефективних прийомів єдиноборства зокрема, обумовлюється в першу чергу тим, що застосування поліцією бойових прийомів у реальних ситуаціях – це протиборство з противником, в процесі якого можуть наноситися травми. Через травматизм моделювати в навчальному процесі подібне протиборство з повною психофізичною мобілізацією неможливо. Тому при вивченні прийомів бойового хортингу вводяться обмеження: удари позначаються, опір партнера при відпрацюванні прийомів обмежується тощо. Все це не дозволяє ефективно удосконалювати рухові здібності, психічні та вольові якості до силового припинення протиправних дій і затримання осіб, які їх вчинили.

Разом з тим, ці сторони підготовки до застосування прийомів бойового хортингу в реальних ситуаціях є найважливішим завданням фізичної підготовки. Провідним засобом вищевказаних сторін підготовки фахівців вважають бойовий хортинг, що має службово-прикладне спрямування, правила яких вводять обмеження, що дозволяють знизити травматизм [14–17]. В основі службово-прикладного єдиноборства бойового хортингу лежать прийоми, включені до програми з фізичної підготовки співробітників ОВС: удари, захисти від ударів, кидки, утримання, больові і задушливі прийоми. Тренування і змагання в службово-прикладному єдиноборстві бойовому хортингу покликані удосконалювати бойові прийоми сутички в умовах реального протистояння, удосконалювати рухові здібності (розвивати фізичні якості в комплексі), удосконалювати морально-вольові якості, що стосуються навичок службово-бойової діяльності співробітників поліції.

Відповідні вимоги щодо занять співробітників службово-прикладним єдиноборств бойовим хортингом отримали своє відображення у нормативно-правових документах і виступах керівництва Міністерства внутрішніх справ України. Документами з організації фізичної підготовки в органах внутрішніх справ України в розділі «Прийоми бойового хортингу» передбачена навчально-бойова практика, що включає «рукопашні сутички або спеціальні завдання, які імітують типові ситуації опору асистента; навчально-тренувальні сутички за правилами бойового хортингу. Керівники внутрішніх справ України, виступаючи на відкритті турнірів серед поліцейських, неодноразово зазначали, що бойовий хортинг є важливою складовою службової діяльності поліцейського. Керівництво Міністерства буде і далі робити все для розвитку бойового хортингу, необхідного службово-прикладного виду спорту України.

Успіхи в бойовому хортингу безпосередньо впливають на успіхи в боротьбі зі злочинністю. Спортивні змагання з бойового хортингу розвивають почуття колективізму, зміцнюють не тільки силу і спритність, але, головним чином, бойовий дух співробітників органів внутрішніх справ [30–41]. Тому спортсменів бойового хортингу в рядах поліцейських необхідно підтримувати як морально, так і матеріально. Керівництво Міністерства внутрішніх справ України також неодноразово орієнтувало керівників усіх підрозділів ОВС на роботу щодо зацікавлення співробітників бойовим хортингом і створення необхідних умов для їх занять цим службово-прикладним видом спорту.

У системі МВС України має стати популярним гасло: «Через бойовий хортинг до успіхів у службі», – адже слід наголосити на необхідності:

1) збору, узагальнення та поширення інформації про передові методики спортивної підготовки в бойовому хортингу;

2) розробки рекомендацій щодо освоєння співробітниками службово-прикладного виду спорту бойового хортингу, забезпечення керівників збірних команд та інструкторів-тренерів необхідними методичними матеріалами з теорії і методики викладання бойового хортингу;

3) роз'яснення ролі службово-прикладного виду спорту бойового хортингу та його впливу на професійну підготовку співробітників органів внутрішніх справ, популяризацію занять бойовим хортингом, в тому числі через засоби масової інформації та оформлення наочної агітації, що відбиває стан спортивної роботи в підрозділі і досягнення спортсменів на змаганнях з бойового хортингу всеукраїнського та міжнародного рівня.

Співробітники-спортсмени своїми діями неодноразово підкреслювали службово-прикладну значущість бойового хортингу, проявляючи при виконанні службових обов'язків відмінну бойову виучку, фізичну підготовленість, загартування та енергію. Підтримує їх в цьому і абсолютна більшість фахівців, які відзначають істотну роль занять бойовим хортингом у підвищенні професійної майстерності співробітників правопорядку.

Так, розглядаючи вимоги до функціонального стану співробітників органів внутрішніх справ, які визначаються застосуванням примусових заходів для забезпечення правопорядку, як основним елементом службово-бойової підготовленості, дослідниками та фахівцями науково-методичної колегії Національної федерації бойового хортингу України виявлено, що, удосконалюючи фізичну підготовленість особового складу, необхідно не тільки підвищувати рівень розвитку окремих професійно важливих фізичних якостей і навичок, а й спеціально працювати над їх комплексним проявом в обмежений відрізок часу, що характерно для ситуацій переслідування і єдиноборства (типу рукопашної сутички в бойовому хортингу) з правопорушниками [42–53]. Виявилось, що ці ситуації, як і службово-прикладний вид єдиноборства бойовий хортинг, пред'являють підвищені вимоги до силової витривалості, стійкості організму до продуктів анаеробного обміну, оскільки це здійснюється при ЧСС 170–190 уд/хв протягом 2–6 хв. У зв'язку з цим рекомендуються вправи, які будуть ефективно тренувати у співробітників органів внутрішніх справ анаеробні гліколітичні механізми енергозабезпечення і специфічну витривалість. У першу чергу, це силове єдиноборство у вигляді спарингів за правилами бойового хортингу.

Крім того, в результаті спеціальних досліджень були визначені просторово-часові і технічні параметри умов, що найчастіше характеризують безпосереднє затримання правопорушника (швидкоплинність, локальність, подолання короткої дистанції до правопорушника і швидко-силового характеру самого затримання), аналіз яких дозволив визначити пріоритетні фізичні якості найбільш важливих м'язових груп, що мають ключове значення в момент силового затримання (швидкість і вибухову силу згиначів-розгиначів хребта, згиначів-розгиначів рук і розгиначів ніг) [54]. При цьому особлива увага звертається на вміння співробітника органів внутрішніх справ адекватно аналізувати навколишнє оточення і приймати швидкі розумні рішення з урахуванням того, що в певних ситуаціях треба діяти жорстко і рішуче, в інших – шукати ефективні тактичні прийоми.

Формування позначених якостей і умінь, як було встановлено, найбільш ефективно відбувається в рамках тренувального процесу зі службово-прикладного виду єдиноборства бойового хортингу.

Розглядаючи психологічний аспект підготовки працівників ОВС до дій в екстремальних умовах, важливим моментом такої підготовки дослідники також вважають заняття службово-прикладним видом єдиноборства бойовим хортингом.

Ситуації, пов'язані із застосуванням бойових прийомів у реальному повсякденному житті або службовій діяльності завжди, як правило, є досить екстремальними – крайньої стадії небезпечними, що реально загрожують життю, здоров'ю і соціальному благополуччю людини.

Проведені дослідження Е. А. Єрьоменком [55] показали, що 90 % опитаних співробітників органів внутрішніх справ, які діяли в таких ситуаціях, вказали в цей період на неадекватне самопочуття і поведінку, яка виражалася у надмірному хвилюванні, метушні, неухважності,

невмінні зосередитися, швидко оцінити обстановку, проконтролювати або спрогнозувати поведінку правопорушника.

Як причини такої поведінки, респонденти називали втому, що швидко накопичується, брак або відсутність досвіду, деякі співробітники прямо вказали на надмірний страх, що виникає у них в екстремальних умовах. При цьому переживання страху, в залежності від ситуації і від особливостей особистості людини, може варіюватися у широкому діапазоні відтінків: невпевненість, побоювання, тривога, переляк, паніка, відчай, жах тощо.

У тих випадках, коли переживання страху досягає сили афекту, воно нав'язує стереотипи «аварійної» поведінки, які можуть виражатися у прагненні сховатися, або людина застигає на одному місці (ступор), або робить несвідомі агресивні дії відносно джерела страху (злочинця, правопорушника тощо), намагаючись його налякати. У будь-якому випадку надмірний страх значно знижує ефективність дій в екстремальних ситуаціях, пов'язаних з самозахистом або затриманням правопорушника. У зв'язку з цим фахівці в області бойового хортингу підтверджують, що рукопашна сутичка є ефективним засобом психологічної підготовки. Під час ведення сутички одне з найсильніших почуттів – почуття страху.

Одна людина зусиллям волі пригнічує його, інша не вміє цього зробити. Так, якщо до почуття страху примикає, посилюючи його, почуття фізичної і душевної втоми, людина тупіє і в цьому отупінні перестає володіти собою, віддаючись у владу страху [56–67]. Треба вміти пригнічувати страх. Для цього в тренувальній практиці бойового хортингу існують різні вправи, та й сама навчально-тренувальна або змагальна сутичка є незамінним засобом виховання здатності долати і контролювати рівень почуття страху.

Крім цього, психологічна підготовка, будучи одним з важливих компонентів професійної готовності співробітників ОВС, має й інші специфічні цілі, спрямовані на формування психічних властивостей особистості, які сприяють успішним діям у самі критичні моменти, коли всі духовні сили досягають меж напруженості. Це такі інтегральні якості, як антиципація, що базується на ймовірно прогнозованих діях противника й упереджувальних діях співробітників органів внутрішніх справ, і психічна стійкість, яка повинна забезпечувати адекватне орієнтування співробітника в просторі і в часі, оптимальне функціонування психічних процесів (відчуттів, сприймань, уявлень, уваги, пам'яті, уяви, мислення, волі і почуттів), а також доцільний прояв різних сторін особистості в складних екстремальних умовах, у тому числі внутрішньої готовності кожного співробітника до рішучих, самовідданим дій, аж до самопожертви.

Процес формування цих якостей, передусім, є керованим процесом, спрямованим на створення напруженої обстановки, систематичне і постійне збільшення фізичних і психічних навантажень. Досягається це різними шляхами, головними з яких є: створення різних труднощів; застосування інтенсивних різних подразників й інших збивальних факторів; штучне створення дефіциту часу й інформації, що відводиться для вирішення того чи іншого завдання; внесення елементів реальної небезпеки, ризику та раптовості, що вимагають негайних і чітких дій.

Треба розуміти, що рукопашна сутичка системи бойового хортингу повністю відповідає цим вимогам.

Адже бойовий хортинг навіть у навчально-тренувальних умовах являє собою діяльність у варіативно-конфліктній бойовій ситуації, безпосередньо пов'язаній з ризиком. Її характерними особливостями можна визначити наступні: безпосереднє зіткнення з противником; переживання почуття небезпеки; широкий діапазон дій; активне протиборство суперника, його агресивність; необхідність передбачити дії суперника й упередити їх; дефіцит часу на прийняття рішень, необхідність для вирішення завдання і негайне їх здійснення; дефіцит інформації, можливе маскування супротивником своїх дій.

Тому процес підготовки до різних видів протистояння у системі бойового хортингу володіє великими потенційними можливостями для психофізичного вдосконалення співробітників ОВС, привчас їх активно діяти в умовах підвищених психічних навантажень, оволодіти необхідним досвідом вольових дій для подолання труднощів і негативних психічних станів.

Заняття бойовим хортингом безпосередньо впливають і на формування морально-етичних якостей [68–79]. Для співробітника ОВС це має важливе значення, оскільки специфіка правоохоронної діяльності вимагає від нього прояву патріотизму, відданості колективу і службовому обов'язку, сформованості уявлень, понять, поглядів і переконань, навичок і звичок поведінки, що відповідають принципам загальнолюдської моралі і принципам законності, гуманності та професійної етики. Іншими словами, співробітник має бути високо освіченою особистістю, який вмє не тільки володіти теоретичними знаннями і документообігом, а й здатним в умовах безпосереднього протиборства захистити себе та інших громадян.

На тренуваннях, а особливо під час змагань з бойового хортингу співробітники органів внутрішніх справ відчувають велике моральне навантаження: залежність результату від зусиль кожного члена команди, вміння підпорядкувати свої інтереси інтересам колективу, неухильне виконання певних правил спортивних змагань, шанобливе ставлення до суперника. Все це сприяє формуванню вище названих особистісних властивостей. Також співробітники набувають знань про раціональні способи виконання рухових дій, про використання придбаних навичок у житті, засвоюють правила загартовування організму, обов'язкові вимоги гігієни. У них розвиваються: спостережливість, увага, сприйняття, підвищується рівень стійкості розумової працездатності [80–87]. При правильній організації навчально-тренувальні заняття службово-прикладним видом спорту бойовим хортингом можуть стати важливим засобом у попередженні перевтомлення, нервових зривів і неврозів.

Проведені впродовж нашого дослідження опитування 210 курсантів і співробітників ОВС показав, що відсутність елементарних навичок ведення рукопашної сутички не дозволяє їм у повному обсязі результативно вирішувати виникаючі в службі екстремальні ситуації. Близько 60 % респондентів вважають, що без знання прийомів бойового хортингу або інших єдиноборств вони не можуть ефективно протистояти правопорушнику в рукопашній сутичці, 90 % курсантів і співробітників вважають необхідною підготовку фахівців правоохоронних органів до ведення рукопашної сутички засобами бойового хортингу.

Опрацювання такої ситуації при позитивному підкріпленні формує стійкі зв'язки в їх психіці, розвиває такі найважливіші для співробітника якості, як сміливість, впевненість у власних силах при зближенні з правопорушником, психічну стійкість у стресових ситуаціях, пов'язаних з ризиком для життя, наполегливість у досягненні мети і рішучість у діях. Тому можна з упевненістю констатувати, що бойовий хортинг буде і далі займати важливе місце в службово-бойовій підготовці, в системі професійного навчання і виховання співробітників МВС України.

Резюмуючи, ще раз зазначимо, що в даний час все більше уваги приділяється розвитку професійно-прикладного виду спорту бойового хортингу в нашій країні. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» вводить поняття службово-прикладних видів спорту. Тим самим, вносячи ясність у термінологію, нормативну основу для їх подальшого розвитку. Завдяки підтримці міністерств і відомств – учасників динамівського руху, службово-прикладні види спорту знайшли своє відображення в прийнятому Розпорядженні Уряду України, де зазначається, що залучення молоді до занять службово-прикладними видами спорту, а також забезпечення спортивних об'єктів сучасним обладнанням для цих видів спорту, є одними з головних завдань затвердженої Концепції.

Традиційним пріоритетом товариства «Динамо», професійної підготовки територіальних органів МВС України залишається робота щодо вдосконалення фізичної та спортивної підготовки співробітників, розвитку видів спорту, що моделюють ті чи інші аспекти оперативно-службової діяльності [88–99]. Про це свідчать відомчі накази, а також проводяться Спартакіади МВС України зі службово-прикладних видів спорту.

Зараз Спартакіада МВС України включає в себе близько п'ятнадцяти видів спорту, в тому числі єдиноборства. Крім того, всі види єдиноборств, представлені в змагальній програмі серед співробітників ОВС, мають сьогодні регіональний, національний і міжнародний статус.

За ними проводяться чемпіонати та першості спортивних товариств і організацій, міст, областей, країни, Європи, світу, присвоюються кваліфікаційні розряди і звання.

Кожен співробітник, крім виконання своїх безпосередніх службових обов'язків, може прилучитися до спортивного руху, тренуватися і досягати визначених для себе спортивних результатів.

У будь-якому випадку, заняття бойовим хортингом дозволять йому ефективно вирішувати службові завдання протягом усього професійного шляху, швидко просуватися службовою кар'єрою, мати матеріальне і моральне задоволення від результатів своєї праці, що багато в чому і визначає соціальний добробут людини.

Висновок. Аналіз наведених фактів та інших моментів, що залишилися за межами даного короткого огляду, дозволяє зробити висновок про те, що сучасні вимоги, які пред'являються до співробітника правопорядку, включають в себе комплексний прояв багатьох фізичних, психічних, особистісних якостей і рухових навичок, необхідних не тільки для ефективної службової діяльності в цілому, а й конкретно для успішного протиборства з правопорушниками і, особливо для виживання співробітника в екстремальній ситуації.

Доповнення обов'язкових занять фізичною підготовкою у якості секційних занять бойовим хортингом дозволяє значно швидше і результативніше підготувати співробітників до таких умов. При цьому унікальність практики бойового хортингу (незалежно від специфіки тренувань) полягає в тому, що у процесі занять бойовим хортингом моделюються з різним ступенем умовності ситуації прямого протиборства з супротивником, причому протиборства не абстрактного, а конкретного, «контактного», обличчям до обличчя.

Психологічний аспект цієї ситуації для співробітників органів внутрішніх справ є неоціненним.

Таким чином, у даному науковому дослідженні характеризувано особливості залучення співробітників правоохоронних органів до занять бойовим хортингом, описана методика проведення заходів прикладного спрямування для працівників силових структур.

Зазначено, що актуальність залучення співробітників до занять бойовим хортингом взагалі, і вивчення ефективних прийомів єдиноборства зокрема, обумовлюється в першу чергу тим, що застосування поліцією бойових прийомів у реальних ситуаціях – це протиборство з противником, в процесі якого можуть наноситися травми.

Через травматизм моделювати в навчальному процесі подібне протиборство з повною психофізичною мобілізацією неможливо.

Тому при вивченні прийомів бойового хортингу вводяться обмеження: удари позначаються, опір партнера при відпрацюванні прийомів обмежується тощо. Все це не дозволяє ефективно удосконалювати рухові здібності, психічні та вольові якості до силового припинення протиправних дій і затримання осіб, які їх вчинили.

Разом з тим, ці сторони підготовки до застосування прийомів бойового хортингу в реальних ситуаціях є найважливішим завданням фізичної підготовки.

Перспективи подальших досліджень. Подальша робота в напрямі вивчення особливостей залучення співробітників правоохоронних органів до занять бойовим хортингом, ознак бойового хортингу як середовища морально-вольової підготовки та загартування співробітників, методів виховання учнів спортивних секцій, формування у них відчуття волі до перемоги, лідерського світогляду планується з метою поліпшення культури спортивної діяльності співробітників правоохоронних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабурнич С. А. Професіограма спортивного судді з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 343–353.

2. Бадьора С. М. Методи психічної саморегуляції співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу / С. М. Бадьора, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність

- правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 334–346.
3. Біла В. Р. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом / В. Р. Біла, Е. А. Єрьоменко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 242–254.
4. Бобік С. П. Формування професійно-психологічних здібностей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом / С. П. Бобік, Е. А. Єрьоменко, С. П. Параниця // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 23–38.
5. Боднарчук О. Г. Бойовий хортинг для підготовки співробітників правоохоронних органів / О. Г. Боднарчук, Е. А. Єрьоменко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 226–242.
6. Боднарчук В. В. Бойовий хортинг як засіб формування професійно-прикладних якостей курсантів і працівників силових структур / В. В. Боднарчук, Е. А. Єрьоменко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 188–200.
7. Брухно Ю. С. Бойовий хортинг як засіб формування фізичної культури студентів і курсантів / Ю. С. Брухно, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 200–214.
8. Діхтяренко, З., & Єрьоменко, Е. (2022). Військово-патріотичне виховання учнівської та студентської молоді, курсантів у спортивному гуртку «Бойовий хортинг» в умовах воєнного стану. Проблеми освіти, (2(97)), 239-265. <https://doi.org/10.52256/2710-3986.2-97.2022.14>.
9. Єрьоменко Е. А. Аналіз показників здорового стану організму студента під впливом тренувальних завдань з бойового хортингу / Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1496–1509.
10. Єрьоменко Е. А. Арсенал техніки хортингу / Е. А. Єрьоменко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 62–81.
11. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг у методиці виховання фізичної культури й основ здоров'я та визначення працездатності спортсменів учнівського і студентського віку / Е. А. Єрьоменко, М. М. Дорошенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – Випуск 4 (134) 21. – С. 45–54.
12. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.
13. Єрьоменко Е. А. Вдосконалення навчальної та робочої працездатності студентів шляхом тренувальних занять з бойового хортингу / Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1668–1679.
14. Єрьоменко Е. А. Вдосконалення професійних правоохоронних навичок співробітників силових структур засобами бойового хортингу / Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1633–1645.
15. Єрьоменко Е. А. Види професійної підготовки співробітників силових структур держави на основі тренувальних методик з бойового хортингу / Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1545–1564.
16. Єрьоменко Е. А. Визначення змістовних характеристик техніки ударів руками у спортивній змагальній сутичці з бойового хортингу / Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність

- правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1244–1258.
17. Єрмоєнко Е. А. Використання в системі навчання бойового хортингу традиційних методик народного козацького вихованн / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1699–1713.
18. Єрмоєнко Е. А. Виконання комплексів оздоровчих вправ учнями шкільного гуртка з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1510–1525.
19. Єрмоєнко Е. А. Відповідність психічних напружень руховим потребам спортсменів у тренувальній системі з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1616–1632.
20. Єрмоєнко Е. А. Військово-патріотична програма та прикладний хортинг / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол. Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – С. 10–19.
21. Єрмоєнко Е. А. Військово-патріотичне спрямування занять з бойового хортингу для школярів у позаурочний час / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 398–412.
22. Єрмоєнко Е. А. Військово-патріотичне та громадянське виховання учнів шкільного гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 281–303.
23. Єрмоєнко Е. А. Військово-прикладна підготовка учнів спортивної секції бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1278–1291.
24. Єрмоєнко Е. А. Вплив школи та сім'ї на ефективність військово-патріотичного виховання учнів гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 486–500.
25. Єрмоєнко Е. А. Впровадження заходів допризовної підготовки молоді в навчальних процес шкільного гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1360–1383.
26. Єрмоєнко Е. А. Гедоністична та змагальна функції бойового хортингу інвалідів / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 532–550.
27. Єрмоєнко Е. А. Головні елементи здорового стилю життя спортсмена у системі бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 205–223.
28. Єрмоєнко Е. А. Дозування спрямованої рухової активності спортсмена бойового хортингу при підготовці до змагань / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1599–1615.
29. Єрмоєнко Е. А. Дослідження загальної спортивної підготовленості учнів шкільного гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1646–1667.
30. Єрмоєнко Е. А. Етапи реалізації програми розвитку бойового хортингу в галузі освіти / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1408–1425.

31. Єрмоєнко Е. А. Застосування оздоровчих технологій у процесі тренувальних занять з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 61–77.
32. Єрмоєнко Е. А. Застосування прямого удару рукою у двобої хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 155–174.
33. Єрмоєнко Е. А. Збірник програм навчально-тренувальної роботи з бойового хортингу : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2022. – 183 с.
34. Єрмоєнко Е. А. Здоровий спосіб життя школярів та тренувальний режим у секції бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 380–397.
35. Єрмоєнко Е. А. Зміст експериментальної програми психофізичної підготовки курсантів закладів вищої освіти відомчих галузей за методиками бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1565–1578.
36. Єрмоєнко Е. А. Значення оздоровчих цінностей для вдосконалення тренувального процесу з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1459–1478.
37. Єрмоєнко Е. А. Інформаційна довідка щодо служби у Збройних Силах України для спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 98–114.
38. Єрмоєнко Е. А. Козацька культурна спадщина у вигляді бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1327–1340.
39. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфер., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.
40. Єрмоєнко Е. А. Мета і завдання системи оздоровлення людини засобами фізичного тренування з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 8–21.
41. Єрмоєнко Е. А. Методи вдосконалення професійної підготовки співробітників поліції / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1680–1698.
42. Єрмоєнко Е. А. Методи застосування захватів суперника у сутичці бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 413–430.
43. Єрмоєнко Е. А. Методи ознайомлення спортсменів бойового хортингу з елементами початкових військових знань / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1441–1458.
44. Єрмоєнко Е. А. Методика вивчення варіативного модуля з бойового хортингу з учнями 5–9 класів / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1384–1407.

45. Єрмоєнко Е. А. Методика національно-патріотичного виховання хортингістів / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 207–228.
46. Єрмоєнко Е. А. Методика розвитку витривалості у спортсменів хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 20–33.
47. Єрмоєнко Е. А. Методика розвитку спритності у спортсменів хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 34–46.
48. Єрмоєнко Е. А. Методика розвитку швидкості у спортсменів хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 4–19.
49. Єрмоєнко Е. А. Методичні основи викладання хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 188–206.
50. Єрмоєнко Е. А. Ознаки основних вольових дій у системі бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 263–280.
51. Єрмоєнко Е. А. Організаційні форми військово-патріотичного виховання учнів гуртка бойового хортингу в процесі позакласної роботи / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 448–465.
52. Єрмоєнко Е. А. Освоєння знань початкової військової підготовки учнями спортивної секції бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1309–1326.
53. Єрмоєнко Е. А. Основи здорового способу життя спортсменів хортингу шкільного та студентського віку / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 139–154.
54. Єрмоєнко Е. А. Основи патріотичної гідності вихованців шкільного гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 325–344.
55. Єрмоєнко Е. А. Основи формування особистісних якостей спортсменів засобами бойового хортингу // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – С. 43–60.
56. Єрмоєнко Е. А. Основні захватні елементи руками у двобої між спортсменами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 466–485.
57. Єрмоєнко Е. А. Основні типи шкільних уроків з тематики військово-патріотичного виховання учнів гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 224–242.
58. Єрмоєнко Е. А. Особиста культура спортсмена як основа успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 78–97.
59. Єрмоєнко Е. А. Переваги та обдарованість інструктора з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 166–185.
60. Єрмоєнко Е. А. Позитивний вплив виховних методик бойового хортингу на розвиток юного спортсмена / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 7–25.
61. Єрмоєнко Е. А. Поняття базової техніки хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 47–61.
62. Єрмоєнко Е. А. Початкова військова підготовка в теорії і практиці бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар.

- наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 28–42.
63. Єрмоєнко Е. А. Принципи здорової життєдіяльності юних спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 115–131.
64. Єрмоєнко Е. А. Прищеплення і розвиток моральних почуттів у спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 501–517.
65. Єрмоєнко Е. А. Психологічна та правова основа самозахисту учасника спортивної секції з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1526–1544.
66. Єрмоєнко Е. А. Різновиди самостраховок для безпечного падіння у процесі вивчення прийомів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 431–447.
67. Єрмоєнко Е. А. Різновиди техніки захватних дій в системі підготовки спортсмена бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 243–262.
68. Єрмоєнко Е. А. Розвиток вольових зусиль спортсменів бойового хортингу в різних тренувальних режимах / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1579–1598.
69. Єрмоєнко Е. А. Розподіл фізичного навантаження вихованців шкільного гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 345–361.
70. Єрмоєнко Е. А. Розділи базової техніки та структура підготовки до змагань спортсменів у системі бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1182–1196.
71. Єрмоєнко Е. А. Складові особистої фізичної культури студентів, які відвідують спортивні секції з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1426–1440.
72. Єрмоєнко Е. А. Спеціальні педагогічні особливості військово-патріотичної роботи у спортивному колективі бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 186–204.
73. Єрмоєнко Е. А. Спрямування тренувальних занять у спортивній секції бойового хортингу в середовище військово-патріотичного виховання / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1341–1359.
74. Єрмоєнко Е. А. Сутнісні характеристики військово-патріотичного виховання учнів спортивного гуртка бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 362–379.
75. Єрмоєнко Е. А. Техніка бічного удару рукою в системі хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 175–187.
76. Єрмоєнко Е. А. Техніка прийомів рукопашної сутички для військовослужбовців за методикою бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1259–1277.

77. Єрмоєнко Е. А. Традиційне розуміння передачі знань бойового хортингу шляхом вивчення формальних комплексів / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1213–1227.
78. Єрмоєнко Е. А. Умови перебування у військовому резерві спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 132–146.
79. Єрмоєнко Е. А. Успішна особистість спортсмена в системі бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Інструментарій виховання в сучасних закладах освіти: реалізація творчих і соціально значущих програм, проєктів : зб. матер. наук.-практ. конф. [ред. кол. Т. Є. Федорченко, Безрук К. О., Ївженко О.В.]. Київ, 2022. С. 51–55.
80. Єрмоєнко Е. А. Усунення шкідливих звичок та гігієнічні заходи здорового стилю життя спортивної секції бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 304–324.
81. Єрмоєнко Е. А. Характеристика елементів підготовки спортсменів бойового хортингу до служби в армії / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1228–1243.
82. Єрмоєнко Е. А. Характеристика матеріальної бази спортивної секції з бойового хортингу для вивчення елементів початкової військової підготовки / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1479–1495.
83. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – бойова культура України / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 264–279.
84. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
85. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – традиційний бойовий звичай українського народу / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 280–292.
86. Єрмоєнко Е. А. Хортинг як засіб формування готовності до захисту України / Е. А. Єрмоєнко // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 246–263.
87. Єрмоєнко Е. А. Цільові групи програми національно-патріотичного виховання учнів спортивних секцій бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 1292–1308.
88. Івашковський В. В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. В. Івашковський, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.
89. Карасевич С. А. Врахування фізичної підготовленості школярів на заняттях з бойового хортингу / С. А. Карасевич, М. М. Дорошенко, Е. А. Єрмоєнко // Програма для проведення оздоровчих занять з бойового хортингу для школярів ; Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2022. – С. 4–12.
90. Карасевич С. А. Програма для проведення оздоровчих занять з бойового хортингу для школярів : метод. посіб. / С. А. Карасевич, М. М. Дорошенко, Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2022. – 221 с.
91. Петрочко Ж. В. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.
92. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання. – К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.
93. Полторацький С. С. Методика військово-патріотичного виховання хортингістів / С. С. Полторацький, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 229–245.

94. Присяжнюк С. І. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. І. Присяжнюк, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.

95. Роханський В. М. Методи вдосконалення спортсменами хортингу ударної техніки руками / В. М. Роханський, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 125–138.

96. Самоха Д. М. Сімейне виховання спортсмена бойового хортингу дитячо-юнацького віку / Д. М. Самоха, Е. А. Єрмоєнко, Л. О. Гречана // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. Ірпінь, 2022. – С. 147–165.

97. Сичов С. О. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. О. Сичов, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.

98. Сокол Є. М. Вивчення стійок спортсменами хортингу / Є. М. Сокол, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Педагогіка хортингу. – К. : Паливода А. В., 2012. – С. 82–93.

99. Kostiantyn Kukushkin, Eduard Yeromenko, Zoia Dikhtiarenko, Larisa Grechana. The prospectives of Combat Horting in the military patriotic education of a successful personality: pupils, students and cadets (experimental work) / Ensuring Standards of Quality of Life in a Turbulent World. Monograph. Scientific editors: Tadeusz Pokusa and Tetyana Nestorenko. Opole: The Academy of Applied Sciences – Academy of Management and Administration in Opole, 2022; pp. 525–532.

Yeromenko E. A.

State Tax University, Irpin, Ukraine

The role of combat horting in improving the professional skills of law enforcement officers of Ukraine

***Abstract.** This scientific article characterizes the role of combat horting in improving the professional skills of law enforcement officers of Ukraine, especially the involvement of law enforcement officers in combat horting, describes the methodology of applied activities for law enforcement officers. It is noted that the urgency of involving employees in combat horting in general, and the study of effective martial arts in particular, is due primarily to the fact that the use of police techniques in real situations – is a confrontation with the enemy, which can cause injuries. Due to injuries to model in the educational process such a confrontation with full psychophysical mobilization is impossible. Therefore, when studying the techniques of combat horting, restrictions are introduced: blows are affected, the resistance of the partner when practicing techniques is limited, and so on. All this does not allow to effectively improve motor skills, mental and volitional qualities to the forceful cessation of illegal actions and detention of those who committed them. However, these aspects of preparation for the use of combat horting techniques in real situations are the most important task of physical training. The leading means of the above-mentioned aspects of training is considered to be combat horting, which has a service-applied direction, the rules of which impose restrictions to reduce injuries. The basis of service-applied martial arts of combat horting are the techniques included in the program of physical training of police officers: blows, protection against blows, throws, restraint, painful and suffocating techniques. Training and competitions in service-applied martial arts combat horting are designed to improve combat techniques of combat in real confrontation, to improve motor skills (develop physical qualities in the complex), to improve moral and volitional qualities related to the skills of service and combat activities of police officers. Relevant requirements for the training of employees in service-applied martial arts combat horting were reflected in the regulations and speeches of the leadership of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.*

***Key words:** the role of combat horting, law enforcement officers, professional development, combat horting, law enforcement agencies, physical training of law enforcement officers.*